LA 2ª RENOVACIÓ
NOVES CENTRALITATS

Les 12 àrees de centralitat

EL CANVI A UNA GRAN ESCALA

Ja al PGM de 1976 s'anticipaven les noves àrees o centres direccionals de la ciutat.
Fins al moment de la designació olímpica, es tenia llavors una suma d'operacions puntuals que venien complint els objectius previstos en el PGM de millorar gradualment el paisatge urbà de la ciutat. Aquestes operacions no podien resoldre en la seva totalitat el repte dels JJOO des d'una petita escala d'intervenció. És així com, el canvi d'escala de les actuacions es converteix en el primer gir de rosca del model.
La ciutat passa a encarar projectes urbans més grans, equiparats a la magnitud de les quatre àrees olímpiques establertes: Montjuic, Diagonal, Poblenou i Vall d'Hebron.

Es reforça en aquest període la visió estructural del model urbanístic amb el decisiu pas com cap dels "Serveis d'Urbanisme" de Joan Busquets entre 1984 i 1989; qui impulsa el Pla de nes i el Pla d'Àrees de nova Centralitat, les 12 àrees de Nova Centralitat, on trobem l'importància del tractament de les grans infraestructures i els sistemes generals, ajustats a una dimensió supramunicipal que fusiona tots els equipaments olímpics, la construcció del front marítim i la resta d'àrees centrals propostes, amb les modificacions a la xarxa ferroviària, la construcció de les rondes i la modernització dels grans col·lectors de sanejament.

ÀREES DE NOVA CENTRALITAT

El concepte d'àrea de nova centralitat, en la teoria, es refereix a l'aprofitament del grup d'espais lliurs (a causa de diversos conflictes com problemes hidrològics, antics abocadors o zones industrials en desús) situats majoritàriament a la perifèria, els quals van ser visionats com a àrees d'oportunitat per establir espais urbans que havien de constituïr nodes d'articulació entre els mateixos barris adjacents, i despres extrapolar un reequilibri al conjunt de la ciutat.

JJOO (1986-92)

Aquest període rep l'impuls de l'adjudicació dels JJOO, i serà una etapa plena d'actuacions per millorar globalment la ciutat, on es transformen i realitzen les anomenades 4 àrees olímpiques: Vall d'Hebron, Diagonal-Zona Universitària, Montjuic i Nova Icaria (Vil·la Olímpica), a més d'altes actuacions rellevants com les rondes.
Es una época on encara el poder municipal tenia la màxima autoritat per poder tecondur les grans fitxes de capitals d'operadors privats, per aconseguir uns objectius col·lectius.

Les 4 àrees olímpiques

EL POSTOLIMPISME (1992-97)

L'activitat urbanística que va fixar l'ordenació de les grans operacions del 92 s'havia desenvolupat en períodes anteriors.
Dels grans projectes viaris del 92, que complementaven el projecte olímpic, amb visió de ciutat i amb especial als problemes de la ciutat compacta proposta de les àrees de nova centralitat, que va plantejar una línia d'actuació fonamental per al reequilibri dels usos i dinàmiques urbanes.
D'aquell període es delimitien àmplies línies de treball de planejament posterior.
Es el cas del desenvolupament d'àrees de nova centralitat (bàsicament Diagonal-Mar, Renfe-Meridiana i plaça Cerda).

RENFE-MERIDIANA
Es buscava teixir la barrera que existia entre els barris Sant Andreu i Nou Barris. La densitat de sol permetia la vora sequpa, una àrea urbana, tradicionalment delimitada en espais lliures (vies).

VALL D'HEBRON
Es buscava d'aprofitar un espai indefinit, poc integrat en les funcions de ciutat que es trobava situat per sobre accidents topogràfics.

SANT ANDREU-SAGRERA
Última "gran operació urbana" de Barcelona. Està en procés. El projecte de l'estació de TAV, més el projecte de gran corredor verd que connecti amb el Besòs dota a aquest àmbit d'una gran complicitat.

DIAGONAL-MAR
Es buscava completar l'avinguda Diagonal i que arribés al mar. Es creen alguns encreuaments conflictus i al 2004 s'urbanitzarà la desembocadura de l'eix amb el Fòrum de les Cultures.

PLAÇA DE LES GLÒRIES
Encara sense una clara definició, a l'espera d'un concurs, mentre han sorgit nous inputs com el DHUB, els Nous Encants i el sector 22@.

DIAGONAL-SARRIÀ
(L'illa Diagonal)
Rotonda i eix Diagonal amb la plaça Francesc Macià i el centre comercial illa Diagonal. (1993-2006).

VILA OLÍMPICA-NOVA ICÀRIA
Es traeta de reconvertir i revaloritzar per a usos urbans el fins aquest moment anhelat front marítim.

CARRER TARRAGONA
Es buscava potenciar, finalment amb unes torres, un eix important que relaciona el teixit de Sants i de l'Eixample.

PORT VELL
Es buscava fer una gran operació d'oci, comerç i serveis, de cara al sector del turisme.

PLAÇA CERDÀ
Es buscava consolidar un tipus d'activitat terciària de projecció comarcal, aprofitant la seva posició de territori de frontissa entre Barcelona i Hospitalet.

MONTJUÏC
La idea va ser transformar la muntanya en un parc urbà per mitjà d'una intensa activitat esportiva d'alt rendiment.

LA 2ª RENOVACIÓ

D'actuacions que suposen un altre notable salt d'escala. Aquest canvi d'estratègia va ser desenvolupat per molts com LA 2ª RENOVACIÓ i estava destinada a donar continuïtat a l'idea aportada de reinventar la ciutat postindustrial per tal, segons la política urbana de l'Ajuntament, competir millorant dins una xarxa europea de ciutats globalitzades.
S'inicien nous projectes que reprenen la filosofia de les petites intervencions dels vuitanta però amb una altra denominació d'escala, reflectida en projectes com la prolongació de la Diagonal fins el mar, la continuïtat del front marítim, la reconsideració de velles infraestructures, ferroviàries, la reestructuració del port o la rehabilitació integral de Ciutat Vella.

3 EIXOS DE GRANS INFRAESTRUCTURES

Dins el pla de nova centralitats que es executaran els anys posteriors als JJOO, trobem 3 grans eixos d'actuació:
- Pla Delta de Llobregat
  - Aeroport
  - Port
  - Zona activitats logístiques
- Regeneració riu Besòs
  - Besòs (Fòrum 2004)
  - Eix Diagonal (Mar i Poblenou). Front Marítim
- Sagrera (entorn estació TAV)
  - Connexió ferroviària Madrid-BCN-París

L'ÚLTIMA ETAPA

L'operació que marca la pauta d'aquest període, mès per les ombres que per les seves llums , és el Fòrum Universal de les Cultures 2004. La seva primera intenció era recol·locar Barcelona en la vitrina internacional i buscar amb una sola acció solucionar diversos problemes. D'una banda organitzar un àrea residual on coincidien: depuradora, centrals elèctriques, incineradora, línies ferroviàries i la ronda. Per altra banda, impulsar les accions en marxa de regeneració d'antics barris marginals com La Mina i la Catalana; i per últim, donar-li un final digne a l'eix de la Digonal sobre el mar.
Sense entrar en valoracions del resultat estètic i funcional, ens trobem davant d'un projecte de grans inversions i qualitat edificatòria, que no va ser capaç de respondre amb claredat a les demandes de la ciutat i per tant, de la ciutadania ; raó per la qual, encara avui se segueixen formulant mès preguntes i desafiaments de com crear espais públics per a la societat , en un mitjà que gira totalment al voltant de l'economia i el mercat ; quedant marcat amb plena justificació en aquesta estrada, el deteriorament del " Model Barcelona", on es va acabar per canviar un urbanisme ciutadà que tants encert va oferir, d'altra urbanisme associat al màrqueting, l'especulació immobiliària i els negocis que va portar incerteses.

Altres de les ombres del model en aquesta última fase, corresponen a l'increment de la gestió privada en detriment de la gestió pública.
Per últim, remarcar sobre les més recents actuacions del "Model Barcelona" la permanència del canvi gradual d'escala, amb un salt cap a la regió metropolitana i a l'exterior, basada en instruments articulats on es deriven nombroses activitats que barregen programes residencials, de transport, logístics, problemàtiques socials i mediambientals, conferint a la ciutat un definitiu paper Supralocal i Internacional. Queden llavors com a exemples: La ciutat de la justícia , la Fira 2000 , El pla Sagrera, El pla Delta del Llobregat , Glòries i el seu centre DHUB, El reforçament i confirmació de Noves centralitats, El pla d' habitatge accessible (que inclou el pla de reforma del barri la mina), i La zona verda estratègica (amb accions al Litoral, Montjuïc, Tres Turons i Collserola) entre d'altres.

El que augura més enllà del recés econòmic actual a causa del canvi polític i les seqüeles que ve deixant la crisi mundial, un nou gir de rosca en el "Model Barcelona", que només significarà la necessitat imperant de tornar a l'austeritat de les primeres actuacions.

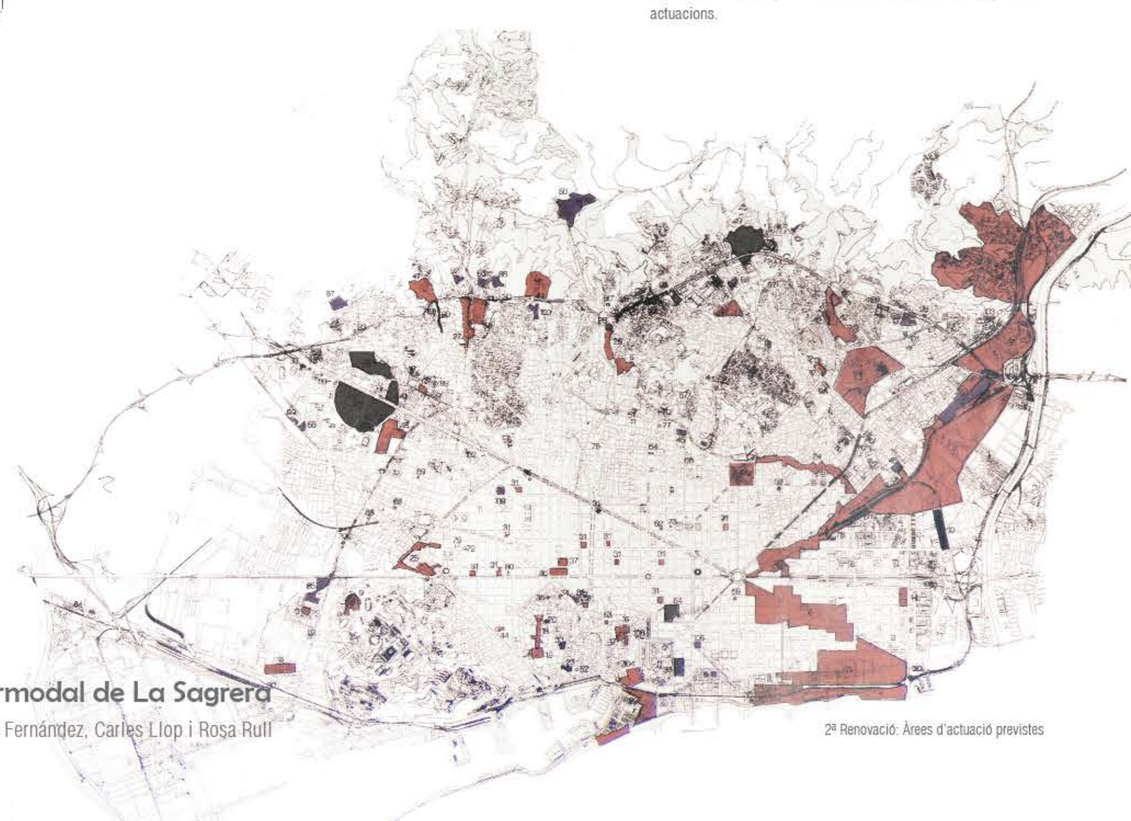

2ª Renovació: Àrees d'actuació previstes